

ПЕНСІЙНА РЕФОРМА: ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

Сучасний стан та напрямки реформування пенсійної системи згідно із законопроектом «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення пенсій» за № 6614 від 22 червня 2017 року, що запропонований Урядом

Законопроект Уряду
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62088

Сайт пенсійної реформи
<http://pensii2017.info/> QR-code2

Матеріал підготовлено Міністерством соціальної політики України
Липень 2017 року

1. ЧИ ВИРІШИТЬ ЗАПРОПОНОВАНА ПЕНСІЙНА РЕФОРМА УРЯДУ ВСІ ПЕНСІЙНІ ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНІ? ЧИ СТАНЕ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД БЕЗДЕФІЦИТНИМ?

Запропоновані урядом зміни є лише окремим кроком на шляху до фінансової збалансованості, стійкості та соціальної справедливості пенсійної системи. Проте запропоновані кроки не зможуть повністю вирішити проблеми недостатності розміру нинішніх пенсій для подолання бідності та забезпечення гідного рівня життя у похилому віці. Щоб пенсії в країні зростали суттєво, має зростати внутрішній валовий продукт (ВВП). Проблеми пенсійного забезпечення неможливо вирішити лише в рамках реформування солідарної системи – необхідно проводити більш активну політику в галузі зайнятості та ефективну економічну політику, яка дає швидке зростання ВВП.

Для української солідарної пенсійної системи демографічна ситуація є вкрай несприятливою, і значного покращення не буде: сьогодні в країні на 1 пенсіонера припадає лише 1 працівник, за якого сплачують внески до Пенсійного фонду України (ПФУ). Зокрема, до 2060 р. частка людей віком 60+ зростає з теперішніх 22% до 34%, а їх співвідношення з чисельністю населення віком 18–59 років зростає майже вдвічі (до 70%). Співвідношення пенсіонерів до платників внесків зростає з 95% у 2016 році до 104% у 2045 році та 118,8% – у 2060 році.

При такому демографічному навантаженні на працюючих соціальних внесків на державне пенсійне страхування буде недостатньо для виплати гідних пенсій із солідарної системи. До пенсійної системи надходить лише частина (83,8449%) від сплачуваного єдиного соціального внеску (на сьогодні ставка ЄСВ складає 22%).

Запропоновані Урядом заходи дозволять підтримувати у майбутньому стабільний коефіцієнт заміщення (детальніше про коефіцієнт заміщення в запитанні 11) на рівні приблизно 25% (у середньому для всіх пенсіонерів), а пенсійні видатки сягатимуть 9–11% ВВП (зараз 10,8% ВВП).

2. У СКІЛЬКОХ УКРАЇНЦІВ ПІДВИЩАТЬСЯ ПЕНСІЇ ПІСЛЯ РЕФОРМИ?

З 1 жовтня 2017 року пенсії підвищать 5,6 млн. осіб завдяки осучасненню зарплатної бази, а загалом підвищення пенсій торкнеться 9 млн. осіб через збільшення прожиткового мінімуму та відповідного підвищення мінімальної пенсії. Урядом планується з 1 жовтня 2017 року застосувати для розрахунку пенсій прожитковий мінімум для непрацездатних громадян, який було встановлено з 1 грудня 2017 року в розмірі 1373 грн., замість діючого 1312 грн. станом на 01.10.2017 року.

3. ЩО САМЕ ЗМІНИТЬСЯ У РОЗРАХУНКУ ПЕНСІЙ?

За новими правилами, на пенсію впливатимуть:

- середня заробітна плата застрахованої особи. При розрахунку пенсії до уваги береться персональна заробітна плата особи за всі періоди роботи, починаючи з 1 липня 2000 року;
- середня зарплата в Україні, з якої сплачено страхові внески, за даними Пенсійного фонду України, за попередні 3 роки (за 2014–2016 рр. – у розмірі 3764,4 грн. (на сьогоднішній день для 8,2 млн. осіб пенсія розрахована за застарілим показником зарплати – 1198 грн. було 2007 року);
- тривалість страхового стажу, протягом якого особа сплачувала пенсійні внески;
- вартість одного року страхового стажу. Згідно із запропонованими Урядом змінами до пенсійного законодавства, вартість одного року страхового стажу зменшується з 1,35% до 1% у формулі визначення коефіцієнту страхового стажу. Коефіцієнт страхового стажу (Кс) – один із показників (коефіцієнтів), який використовується у формулі обчислення пенсії. Кс напряду залежить від тривалості стажу застрахованої особи.

Розмір пенсії за віком розраховується у такому порядку:

$$\text{Розмір пенсії} = \text{Сз} \times \text{Ікз} \times \text{Кс}$$

Сз – розмір середньої заробітної плати в Україні за 3 роки перед зверненням за призначенням пенсії, за даними Пенсійного фонду України.

Ікз – Індивідуальний коефіцієнт заробітної плати.

Індивідуальний коефіцієнт заробітної плати обчислюється як співвідношення розміру отримуваної персональної зарплати особи по відношенню до середньої зарплати, з якої сплачувалися внески до Пенсійного фонду України (дані про таку зарплату кожен може отримати в будь-якому відділенні Пенсійного фонду України).

Кс – коефіцієнт страхового стажу визначається за формулою, яка включає тривалість місяців роботи особи та величину оцінки одного року страхового стажу (у розрахунку на місяць). Сьогодні величина оцінки одного року страхового стажу дорівнює 1,35%, а з 1 січня 2018 року цей показник знизиться та становитиме 1%.

Уряд пропонує з 1 жовтня 2017 року перерахувати раніше призначені пенсії із використанням середньої заробітної плати на рівні 3764,40 грн. (середній розмір заробітної плати за 2014, 2015 та 2016 роки). Цей показник також застосовується для обчислення пенсій, що призначаються в 2017 році. Такий перерахунок пенсій називається «осучасненням» пенсій.

4. ЩО ТАКЕ «ПЕНСІЙНИЙ КОРИДОР»?

Сьогодні право на пенсію за віком мають чоловіки, яким виповнилося 60 років, і жінки, яким виповнилося 58 років (60 років починаючи з 2021 року), за наявності страхового стажу не менше 15 років.

Починаючи з 1 січня 2018 року право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років матимуть тільки ті особи, в яких страховий стаж буде не менше 25 років. Вимога до мінімального страхового стажу буде поступово збільшуватися (щороку на один рік). У 2028 році право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років матимуть тільки ті особи, у яких буде не менше 35 років стажу.

Особи матимуть право на пенсію за віком у віці 63 роки за наявності на 1 січня 2018 року стажу від 15 до 25 років. У наступні роки цей стаж щорічно буде відповідно збільшуватися на 12 місяців до досягнення діапазону від 25 до 35 років у 2028 році. Тобто, у 2028 році право на пенсію у віці 63 роки матимуть особи зі стажем роботи від 25 до 35 років.

Якщо особа станом на 1 січня 2019 року матиме стаж від 15 років, але меншої тривалості, ніж це необхідно для призначення пенсії у 63 роки, пенсія буде призначатись тільки при досягненні 65 років. Мінімальний стаж, необхідний для отримання пенсії із солідарної системи, щорічно збільшуватиметься на 12 місяців. Тобто, у 2020 р. мінімальний стаж складатиме від 15 до 17 років, у 2021 р. – від 15 до 18 років, у 2022 році – від 15 до 19 років і т. д. У 2028 році особи зі стажем від 15 до 25 років матимуть право на пенсію у 65 років.

При цьому передбачається надати можливість особі призначити пенсію після допрацювання нею необхідної тривалості страхового стажу, який було визначено на дату досягнення пенсійного віку (60, 63, 65 років), тобто після того, як особа допрацює необхідну тривалість стажу.

5. ЯКИЙ САМЕ ЗАРОБІТОК ВРАХОВУЄТЬСЯ ДЛЯ ОБЧИСЛЕННЯ ПЕНСІЙ?

Для обчислення пенсії враховується тільки офіційна заробітна плата (дохід) за весь період страхового стажу, починаючи з 1 липня 2000 року, тобто заробіток, з якого сплачено внески. За бажанням особи для розрахунку пенсії може бути враховано заробіток за будь-які 5 років підряд за більш ранній період (до 1 липня 2000 року). Це можливо за умови надання особою довідки (підтвердження) про заробітну плату (з первинними документами) або в разі, якщо страховий стаж, починаючи з 1 липня 2000 року, становить менше 60 місяців.

Заробітна плата (дохід) за період страхового стажу, починаючи з 1 липня 2000 року, враховується за даними, що містяться в системі персоналізованого обліку Пенсійного фонду України.

6. ЯК ВИЗНАЧАЮТЬ ТРИВАЛІСТЬ СТРАХОВОГО СТАЖУ?

Страховий стаж – період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачувались страхові внески в сумі не меншій, ніж встановлений законодавством мінімальний страховий внесок. Для зарахування до страхового стажу повного місяця сума сплаченого внеску має дорівнювати сумі мінімального страхового внеску (сума мінімальної заробітної плати помножена на розмір ЄСВ). Зараз встановлена сума мінімального страхового внеску складає 704 грн. (22% ЄСВ від 3200 грн. мінімальної зарплатні).

Якщо сума сплаченого внеску є меншою, ніж мінімальний страховий внесок, особа має право доплатити необхідну суму з тим, щоб загальна сума сплачених коштів за відповідний місяць була не меншою, ніж мінімальний страховий внесок. Якщо таку доплату за бажанням особи не було здійснено, стаж враховується у пропорційно меншому розмірі за визначеною формулою.

7. ЧОМУ СЕРЕДНІЙ РОЗМІР ПЕНСІЙ ЖІНОК ВІДРІЗНЯЄТЬСЯ ВІД СЕРЕДНЬОГО РОЗМІРУ ПЕНСІЙ ЧОЛОВІКІВ?

Запропоновані зміни до пенсійної системи не зменшать гендерний розрив (у відносному вимірі). Основними чинниками, що впливають на розмір пенсії за віком, є заробітна плата, з якої сплачувалися внески, та тривалість страхового стажу. За даними Державної служби статистики, в Україні зарплата жінок становить в середньому лише 75% зарплати чоловіків. Крім того, страховий стаж жінок (у середньому) коротший, ніж у чоловіків. Унаслідок цих основних причин середній розмір пенсій у жінок залишатиметься майже на третину меншим за розмір пенсій у чоловіків. При прогнозованому загальному коефіцієнті заміщення середньої пенсії на рівні 25% середньої заробітної плати по економіці (для чоловіків та жінок) коефіцієнт заміщення окремо у чоловіків буде знаходитись на рівні приблизно 37–38%, а окремо у жінок – 27–28%.

8. ЯКИМ Є ЗАРАЗ РОЗМІР МІНІМАЛЬНОЇ ПЕНСІЇ ЗА ВІКОМ? ЯКИЙ БУДЕ РОЗМІР МІНІМАЛЬНОЇ ПЕНСІЇ ЗА ВІКОМ ПІСЛЯ ПРИЙНЯТТЯ ЗМІН ДО ПЕНСІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЗАПРОПОНОВАНИХ УРЯДОМ?

Зараз мінімальний розмір пенсії за віком, за наявності у чоловіків 35 років страхового стажу, а у жінок – 30 років, встановлюється у розмірі прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб (з 1 січня 2017 року – 1247 грн., з 1 травня – 1312 грн., з 1 грудня 2017 року – 1373 грн.).

За пропозицією Уряду, з 1 січня 2018 року для осіб, які досягли 65-річного віку, мінімальний розмір пенсії за віком, за наявності у чоловіків 35 років, а у жінок 30 років страхового стажу, буде встановлено в розмірі 40% мінімальної заробітної плати, визначеної законом, і не має бути меншим від прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

За наявності страхового стажу меншої тривалості, ніж це зазначено (35 років у чоловіків і 30 років у жінок), мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється в пропорційно меншому розмірі, виходячи з прожиткового мінімуму, встановленого для непрацездатних осіб. Така норма передбачена як у чинному законі, так і в законопроекті, запропонованому Урядом. Однак законопроектом № 6614 передбачається, що особам, які не мають повного стажу, призначені після 1 січня 2018 року пропорційно зменшені пенсії, з урахуванням прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб, будуть виплачуватись лише після досягнення 65 років. До досягнення цього віку таким особам може бути призначена державна соціальна допомога на умовах і в порядку, визначених Законом України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям».

9. ЯКИМ Є ЗАРАЗ МАКСИМАЛЬНИЙ РОЗМІР ПЕНСІЇ ЗА ВІКОМ?

Максимальний розмір пенсії не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб. Такий розмір пенсії встановлюється з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною. На період до кінця 2017 року максимальний розмір пенсії не може перевищувати 10 740 гривень.

10. ЯКИЙ ПЕНСІЙНИЙ ДОХІД ВВАЖАЄТЬСЯ «ДОСТАТНІМ» АБО «ГІДНИМ»?

У першу чергу мінімальна пенсія має бути не меншою за прожитковий мінімум або межу бідності. Якщо ми говоримо про «достатній» (або «гідний» чи «адекватний») пенсійний дохід, то він має максимально вирівнювати (згладжувати) різницю в рівні споживання (доходів) протягом періоду, коли людина працює та сплачує внески до пенсійного фонду та власне періоду життя на пенсії. Досвід розвинутих країн свідчить, що пенсійний дохід з різних джерел (не тільки з солідарної системи!) або рівнів вважається адекватним, якщо в середньому становить 60–70% заробітку до виходу на пенсію. На сьогодні це рівень, якого досягають найкращі пенсійні системи.

11. ЩО ТАКЕ КОЕФІЦІЄНТ ЗАМІЩЕННЯ?

Коефіцієнт заміщення – це співвідношення розміру пенсії до розміру заробітної плати, яку працівник отримував до виходу на пенсію. Коефіцієнт заміщення є одним із основних індикаторів ефективності пенсійної системи і фактично показує, наскільки пенсійна система здатна зберегти особі попередній рівень життя під час переходу від роботи до виходу на пенсію. На 2016 рік коефіцієнт заміщення у солідарній системі пенсійного страхування складав 33,3%. Для того щоб збільшити коефіцієнт заміщення у солідарній системі, потрібно збільшувати надходження до Пенсійного фонду України, тобто або збільшувати величину пенсійного внеску, або ж збільшувати чисельність платників такого внеску (виводити з тіні). Щоб збільшити доходи громадян при виході на пенсію, необхідно розбудовувати систему пенсійних накопичень, зокрема через недержавні пенсійні фонди, де люди могли б робити добровільні внески задля того, аби окрім державної пенсії мати альтернативні доходи від недержавних пенсійних фондів.

12. ЯКІ ПЕНСІЙНІ ПІЛЬГИ ЗАРАЗ ПЕРЕДБАЧЕНО ДЛЯ БАГАТОДІТНИХ ЖІНОК? ЧИ ЗБЕРІГАЮТЬСЯ ЦІ ПІЛЬГИ В ЗАПРОПОНОВАНОМУ УРЯДОМ ЗАКОНОПРОЕКТІ?

За нині діючим законодавством багатодітні жінки мають право вийти на пенсію після досягнення 50 років та за наявності не менше 15 років страхового стажу. Відповідно до законодавства, багатодітними матерями вважаються жінки, які народили п'ятеро або більше дітей і виховали їх до шестирічного віку.

За вибором матері або в разі її відсутності, якщо виховання п'ятих або більше дітей здійснювалося батьком, йому призначається дострокова пенсія за віком після досягнення 55 років та за наявності не менше 20 років страхового стажу.

Такі пенсії фінансуються за рахунок державного бюджету.

Зазначені пільги зберігаються і надалі. Відміна їх у запропонованому Урядом законопроекті не передбачається.

13. ЩО ВІДБУВАТИМЕТЬСЯ ДАЛІ З ПЕНСІЯМИ ТИХ ЖІНОК, ЯКІ ВИЙШЛИ НА ПЕНСІЮ У 55 РОКІВ, АДЖЕ У ТАКИХ ВИПАДКАХ РОЗМІР ПЕНСІЙ БУВ ЗМЕНШЕНИЙ У ЗВ'ЯЗКУ З ПІДВИЩЕННЯМ ПЕНСІЙНОГО ВІКУ?

За чинним Законом, до 1 січня 2015 року право на достроковий вихід на пенсію за віком мали жінки, яким виповнилося 55 років, якщо вони мали не менше 30 років страхового стажу, та за умови, що вони звільнилися з роботи. У цьому випадку розмір їхньої пенсії був зменшений на 0,5% за кожний повний чи неповний місяць дострокового виходу на пенсію. Таке зменшення передбачається здійснювати на весь період отримання пенсії.

Законопроектом № 6614 пропонується зупинити зменшення розміру пенсії за віком для таких жінок після досягнення віку, передбаченого Законом для відповідної вікової категорії. Після завершення цього періоду розмір пенсії пропонується переглянути без застосування зниження пенсії. Такий перерахунок пропонується зробити з дати, наступної за завершенням періоду підвищення пенсійного віку. Наприклад, жінка 30 серпня 1959 року народження, яка мала 30 років стажу, скористалася виходом на пенсію у 55 років у 2014 році із відповідним зменшенням розміру пенсії. Законом для неї визначено пенсійний вік 58 років, який вона досягне у серпні 2017 року. З урахуванням пропозицій урядового законопроекту, пенсія такій жінці має бути розрахована у повному розмірі, без зменшення, починаючи з 1 вересня 2017 року. Однак, враховуючи дату набрання чинності законом (у разі прийняття законопроекту як закону) з 1 жовтня 2017 року, відновлення пенсії жінці у повному розмірі має відбутися з 1 жовтня 2017 року.

14. ЧИ ВИПЛАЧУВАТИМУТЬ ПЕНСІЮ (АБО ЯКІСЬ ІНШІ ВИПЛАТИ) ОСОБАМ, ЯКІ ДОСЯГЛИ 60-РІЧНОГО ВІКУ, АЛЕ НЕ МАЮТЬ ДОСТАТНЬОГО ТРУДОВОГО СТАЖУ (СТАЖ МЕНШЕ 15 РОКІВ)?

Право на призначення пенсії із солідарної системи матимуть лише ті особи, в яких страховий стаж буде не менше 15 років. Ця норма залишається без змін.

Особам, які не матимуть 15 років страхового стажу, призначатиметься державна соціальна допомога після досягнення 65 років. Допомога буде призначатися місцевими управліннями праці та соціального захисту населення та буде виплачуватися із урахуванням сукупного доходу сім'ї.

15. ЯКИМ ЧИНОМ ГРОМАДЯНИ МОЖУТЬ ПІДТВЕРДИТИ СВОЮ ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ ЗА ПЕРІОД З 1991 ПО 2000 РОКИ, КОЛИ ЇМ ДОВОДИЛОСЬ ПРАЦЮВАТИ В ДЕКІЛЬКОХ УКРАЇНСЬКИХ ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ?

Заробітна плата за періоди трудової діяльності до 01.07.2000 р. (дата запровадження персоніфікованого обліку) враховується на підставі довідок підприємств про заробітну плату. При цьому довідка, видана підприємством, повинна містити інформацію про первинні документи (відомості про зарплату, особові рахунки), на підставі яких вона видана.

Якщо документи про заробітну плату на підприємствах не збереглися (або підприємство було ліквідоване та архівні документи відсутні), пенсію буде обчислено тільки з урахуванням заробітної плати особи за даними персоніфікованого обліку в Пенсійному фонді України.

16. ЧИ ЗАРАХОВУЄТЬСЯ ЧАС НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ДО СТРАХОВОГО СТАЖУ?

Це залежить від того, на який період припадає час навчання: до 1 січня 2004 року, тобто дати набрання чинності Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», чи після цієї дати. Якщо особа навчалась у вищому навчальному закладі після 1 січня 2004 року, то такий період навчання може бути врахованим до стажу тільки за умови сплати внесків, що є не меншими, ніж мінімальний страховий внесок за кожний місяць навчання.

Періоди навчання у вищих навчальних закладах до 1 січня 2004 року повністю зараховуються до страхового стажу на умовах, що діяли до 1 січня 2004 року (на підставі диплому про закінчення навчального закладу та без будь-якої вимоги щодо сплати внесків).

17. ЯК БУДЕ ПРОВОДИТИСЬ ОСУЧАСНЕННЯ ПЕНСІЙ КОЛИШНІМ ДЕРЖАВНИМ СЛУЖБОВЦЯМ?

Законопроектом № 6614 не передбачається осучаснення спеціальних пенсій (для державних службовців, народних депутатів, прокурорів тощо). Нове призначення таких пенсій припиняється, за виключенням тих осіб, які придбали необхідний стаж для призначення такого виду пенсій станом на 01.05.2016 року. Згідно із запропонованим законопроектом, передбачається автоматичне перерахування цих пенсій на загальних підставах, якщо розмір їхніх пенсій у такому випадку буде вищим.

18. ЧИ ЛІКВІДУЮТЬ ПІЛЬГОВІ ПЕНСІЇ?

По-перше, суттєво скорочується перелік категорій осіб, які матимуть право на достроковий вихід на пенсію. По-друге, запроваджується підвищений тариф єдиного соціального внеску 37% та 29% замість 22% за осіб, зайнятих на роботах відповідно за Списком № 1 та за Списком № 2 (пільгові категорії професій).

Призначення пенсій за вислугу років припиняється, за виключенням обмеженого переліку осіб. Виплата уже призначених «пільгових» пенсій за вислугу років буде здійснюватися виключно за рахунок коштів державного бюджету.

19. ЗА ЯКИХ УМОВ ОТРИМУВАТИМУТЬ ПЕНСІЮ В УКРАЇНІ ГРОМАДЯНИ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ ЗА КОРДОНОМ?

Громадяни України набувають право на пенсію із солідарної системи лише у випадку сплати страхових внесків до Пенсійного фонду України. Ті, хто працює за кордоном, як правило, не сплачують ЄСВ. Однак законом для тих, хто працює за кордоном, передбачено можливість добровільного пенсійного страхування. Тобто, працюючи за кордоном, людина має право самостійно сплачувати ЄСВ в Україні й таким чином забезпечити собі можливість отримати пенсію за віком.

КОРОТКИЙ ОГЛЯД

основних положень законопроектів з пенсійних питань, поданих Урядом України до Верховної Ради України 22 червня 2017 року

I. Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» (№ 6614) пропонує зміни до 32 законодавчих актів. Закон має набрати чинності з 1 жовтня 2017 року – частково, а з 1 січня 2018 року – у повному обсязі.

Основні параметричні зміни, які найбільше впливають на пенсійні видатки:

1. Перерахунок раніше призначених пенсій з 1 жовтня 2017 року із використанням:

- **середньої зарплати** за останні 3 роки (2014–2016) у розмірі **3764,4¹ грн.**;
- вартість одного року стажу, що застосовується для обчислення пенсії, **знижено з 1,35% до 1%**;
- **стажу 30 років для жінок та 35 років для чоловіків** для обчислення:
 - пенсії в **мінімальному розмірі** (для пенсій, призначених до 01.10.2011 року, – при стажі 20 років у жінок і 25 років – у чоловіків);
 - доплати за **понаднормовий стаж** (стаж понад 30/35 років, а для пенсій, призначених до 01.10.2011 р., – за стаж відповідно 20/25 років);
- **показника прожиткового мінімуму** для непрацездатних громадян, встановленого на 01.12.2017 р. (1373 грн.), замість такого показника станом на 01.10.2017 р. (1312 грн.).

2. Різні правила призначення пенсії за віком на перехідний період 2017–2019 рр.:

у 2017 році:

- із застосуванням середньої зарплати за 2014–2016 роки у розмірі **3764,4 грн.** та вартості одного року стажу – **1,35%**;

у 2018 році:

- із застосуванням середньої зарплати за 2016 і 2017 роки та вартості одного року стажу – **1%**;

починаючи з 2019 року:

- із застосуванням середньої зарплати за останні три роки та вартості одного року стажу – **1%**.

3. Мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється:

- **на рівні прожиткового мінімуму** для непрацездатних громадян при стажі 30/35 років (для пенсій, призначених до 01.10.2011 р. – за наявності стажу відповідно 20/25 років).
- з 1 січня 2018 року **на рівні 40% від мінімальної заробітної плати, але не менше ніж розмір прожиткового мінімуму**, при стажі 30/35 років після досягнення 65 років.
- у разі відсутності повного стажу виплачується пропорційно менший розмір пенсії.
- для шахтарів: у розмірі 80% зарплати для обчислення пенсії, але не менше як три розміри прожиткового мінімуму для непрацездатних громадян.

4. Запровадження гнучкого «коридору» пенсійного віку (60–63–65 років) для призначення пенсії за віком:

- за наявності стажу **на 01.01.2018 р.** 25 років – призначати пенсію у **60 років**. Діапазон необхідного стажу щороку збільшувати на 12 місяців до досягнення **35 років у 2028 р.**;
- за наявності стажу **на 01.01.2018 р.** від 15 до 25 років – у **63 роки**. Діапазон необхідного стажу щороку збільшувати на 12 місяців до досягнення діапазону **від 25 років до 35 років у 2028 році**;
- за наявності стажу на 01.01.2019 р. 15 років, але менше ніж 16 років, що давали б право виходу на пенсію в 63 роки, – призначати пенсію у **65 років**. Діапазон необхідного стажу щорічно збільшувати на 1 рік. Тобто, з **2028 року** призначати пенсії у 65 років особам, які матимуть **15–25 років** стажу.

5. Особам, які не матимуть 15 років стажу, призначати **державну соціальну допомогу** при досягненні ними **65 років**. Призначати (у період з 01.01.2018 по 31.12.2020) **тимчасову** державну соціальну допомогу особам, які досягли встановленого пенсійного віку, мають страховий стаж не менше 15 років, але не набули права на пенсійну виплату – **на період до придбання права на пенсію за віком**, у порядку встановленому Кабінетом Міністрів України.

6. **Щорічна (опосередкована) індексація пенсій** з 2021 року відбуватиметься шляхом збільшення (перерахунку) середньої зарплати, з якої обчислено пенсію, на 50% зростання середньої зарплати за 3 попередні роки та на 50% зростання індексу споживчих цін за попередній рік. У 2019–2020 роках індексацію пенсій здійснювати за окремим рішенням Кабінету Міністрів України.

ІНШІ ЗАПРОПОНОВАНІ ЗМІНИ:

7. Надати можливість **«купити»** до 24 місяців стажу (при «купівлі» стажу до 12 місяців мінімальний страховий внесок збільшувати на коефіцієнт 2, а при «купівлі» від 13 до 24 місяців страхового стажу – на 1,5). Тривалість «купленого» стажу враховувати лише для визначення права на пенсію (для підвищення розміру пенсії не враховувати).

8. **Відмінити призначення пенсій за вислугу років** (за певними винятками, зокрема для осіб, які мають необхідну вислугу років станом на 1 жовтня 2017 року); виплату призначених пенсій здійснювати за рахунок коштів державного бюджету.

9. **Зберегти право на достроковий вихід** на пенсію для: матерів, які виховали 5 дітей або інвалідів з дитинства (у 50 років); військових – учасників бойових дій (55 років); ліліпутів та диспропорційних карликів (40/45 років); чорнобильців (із зниженням пенсійного віку).

10. **Зупинити зменшення розміру пенсії жінкам**, що скористались виходом на пенсію в 55 років, з моменту досягнення ними пенсійного віку, визначеного законом для відповідної вікової категорії.

11. **Спеціальні пенсії автоматично переводити на пенсії, обчислені на загальних підставах**, якщо розмір такої пенсії буде вищим. На перехідний період зберігати право на спеціальні пенсії для осіб, які набули необхідного стажу станом на 01.05.2016 р.

12. **Відновити з 1 жовтня 2017 року виплату пенсій працюючим пенсіонерам** у повному розмірі.

13. Механізм **відшкодування роботодавцями виплаченої суми пільгових пенсій для окремих категорій осіб** замінити на сплату підвищеної ставки єдиного соціального внеску в розмірі 37% та 29% (замість 22%).

14. **Максимальну величину бази нарахування єдиного соціального внеску** встановити на рівні **15 розмірів мінімальної заробітної плати** (48 000 грн.) на заміну нинішніх 25 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (42 100 грн.).

15. **Встановити для роботодавців квоту для працевлаштування осіб**, яким до настання пенсійного віку залишилось 10 і менше років (не менш як 1 особу в середньообліковій чисельності штатних працівників).

16. **Доручено Кабінету Міністрів України: до 01.10.2017** підготувати окремий законопроект про осучаснення пенсій військовим та протягом 6 місяців з дати прийняття закону підготувати законопроект про запровадження професійної пенсійної системи (для окремих категорій професій, які нині мають пільгові статуси).

II. **Законопроект «Про внесення змін до статті 588 Митного кодексу України з питань пенсійного забезпечення»** (№ 6615) – пов'язаний із законопроектом № 6614 та пропонує призначати пенсії для посадових осіб та працівників органів доходів і зборів на загальних підставах.

III. **Законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України з питань пенсійного забезпечення»** (№ 6616) – пов'язаний із законопроектом № 6614 та уточнює базу оподаткування доходу (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги тощо).

IV. **Законопроект «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо підвищення пенсій»** (№ 6617) – пов'язаний із законопроектом № 6614 та передбачає виплату державної соціальної допомоги (в тому числі тимчасової для осіб, що досягли пенсійного віку, але не набули права на пенсійну виплату) і доплат до рівня прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб, – за рахунок коштів державного бюджету.

УКРАЇНСЬКІ ПЕНСІЇ У ЦИФРАХ ТА ФАКТАХ

ЗВІДКИ В КРАЇНІ ГРОШІ*

- Номінальний ВВП – **2383,2** млрд. грн.
- Населення – **42,6** млн. чол.
- Номінальний ВВП на душу населення – **55 944** грн./рік
- По ВВП на душу населення Україна на **131** місці у світі серед 186 країн
- У Європі по ВВП на душу населення Україна посідає передостаннє місце, випереджає тільки Молдову
- По ВВП на душу населення Україна має **22%** від середньосвітового показника
- Загальні державні видатки на виплату пенсій у 2016 році склали **253,5** млрд. грн.
- Витрати на виплату державних пенсій складають **10,8%** ВВП
- Питома вага пенсійних витрат у складі консолідованого державного бюджету – **27,0%**
- Дефіцит Пенсійного фонду України дорівнює **4,0%** ВВП

ПІДСУМОК:
середня пенсія становить лише
29% середньої зарплати по країні

* Основні макроекономічні показники у 2016 році за даними
Державної служби статистики України та МВФ

ПЕНСІЯ ТА ЗАРОБІТНА ПЛАТА У 2017 РОЦІ

- Чисельність пенсіонерів на 01.05.2017 р. – **11 795,6** тис. осіб
- Середній розмір пенсії на 01.04.2017 р. – **1832** грн./міс.
- Мінімальний розмір пенсії за віком (за наявності у чоловіків 35 років, а у жінок – 30 років страхового стажу) встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність: з 1 травня – **1312** грн., з 1 грудня – **1373** грн.
- Максимальний розмір пенсії – **10 740** грн.
- Середня заробітна плата у січні–березні 2017 р. – **6324** грн./міс.
- Мінімальна заробітна плата – **3200** грн./міс.

ПЕНСІЙНИЙ ВІК

- Чоловіки (для призначення пенсії за віком) – **60** років
- Жінки (для призначення пенсії за віком) – **58** років у 2017 р., поступово підвищується до 60 років у 2021 р.

Вік	Обидві статі	Чоловіки	Жінки
при народженні	71,4	66,4	76,3
при досягненні віку 60 років	18,2	15,2	20,5
при досягненні віку 65 років	14,9	12,4	16,6

ХТО ФОРМУЄ НАДХОДЖЕННЯ ДЛЯ ВИПЛАТ ПЕНСІЙ

Сумарний коефіцієнт народжуваності на одну жінку в Україні – **1,506**, тобто розширене відтворення населення не відбувається.

Чисельність застрахованих осіб станом на квітень 2017 року – **13 189,4** тис. осіб.

У тому числі найманих – **10 135,7** тис. осіб, держава сплачує страхові внески за 1,7 млн. осіб.

Показник демографічної залежності солідарної пенсійної системи – **111,8%** (практично один платник ЄСВ припадає на одного одержувача пенсійних виплат).

На державне пенсійне страхування спрямовується 83,8449% від 22% єдиного соціального внеску, тобто фактично **18,36%** бази нарахування єдиного соціального внеску.

ЧОМУ ПЕНСІЙНА РЕФОРМА МАЄ ВІДБУТИСЬ

Основні засади пенсійної реформи –
з точки зору інтересів нинішніх
та майбутніх пенсіонерів

Липень 2017 р.

ЩО ОТРИМАЛИ У СПАДОК

Середня пенсія складає **29%** середньої зарплатні

В Україні майже **12 млн.** пенсіонерів.

З них **8 млн.** (67%) отримують мінімальну пенсію **1312 грн.** (з травня 2017 р.).

Середня зарплата – **6324 грн.**,

середня пенсія – **1828,33 грн.** (станом на 01.01.2017 р.).

ДАЛІ БЕЗ РЕФОРМИ БУЛО Б ЩЕ ГІРШЕ

Сьогодні на 1 пенсіонера припадає лише 1 працівник,
який регулярно сплачує внески до ПФУ.

В Україні проживає **26 млн.** громадян віком від 18 до 60 років,

а страхові пенсійні внески постійно сплачуються лише за **10,5 млн.** осіб,

та ще за **1,5 млн.** сплачує держава.

Отже, тільки за **75%** зайнятого населення роботодавці та держава сплачують
внески, **25%** зайнятого населення взагалі не сплачує ЄСВ – вони працюють
у тіньовій економіці.

НЕ БУЛО СПРАВЕДЛИВОСТІ

Пенсії виплачуються за більш ніж 20 законами з різними «спеціальними»
пенсіями (держслужбовцям, науковцям, прокурорам, суддям, депутатам,
журналістам, вчителям тощо). Певні категорії пенсіонерів користуються
привілеями, зокрема правом виходу на пенсію значно раніше встановленого
для звичайних громадян пенсійного віку. Це створює великий фінансовий тиск
на Пенсійний фонд України.

ПАНУЄ ЗРІВНЯЛІВКА

Поширено зрівнялівку серед більшості пенсіонерів: відсутня диференціація
пенсій в залежності від заробітку та сплачених страхових внесків, що
перетворює ці внески на форму оподаткування, якого громадяни починають
активно уникати.

РОЗРАХУНОК ПЕНСІЙ НЕПРОЗОРИЙ

**Правила нарахування пенсій незрозумілі та складні та включають
різноманітні коефіцієнти, доплати, надбавки та нерегулярну індексацію.**

Значна частина пенсійних виплат фактично не відноситься до страхових пенсій
як таких і є просто доплатою до пенсій до рівня прожиткового мінімуму окремим
категоріям пенсіонерів (8 млн. осіб призначається доплата до мінімальної
пенсії).

Скільки необхідно стажу для виходу на пенсію

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
Мінімальний стаж для виходу на пенсію	15 років	15 років	Змінюються умови виходу на пенсію. За наявності мінімального стажу пенсія призначатиметься у 2018 році – у 63 роки, з 2019 року – у 65 років
Стаж для мінімальної пенсії на рівні прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб	30 років для жінок і 35 років – для чоловіків	30 років для жінок і 35 років – для чоловіків	Умови не змінюються
Стаж для отримання доплати за понаднормовий стаж	Від 30 років для жінок і 35 років – для чоловіків	Від 30 років для жінок і 35 років – для чоловіків	Умови не змінюються
Стаж для пенсій, призначених до 01.10.2011 для мінімальної пенсії на рівні прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб та доплати за понаднормовий стаж	Від 20 років для жінок і 25 років для чоловіків	Від 20 років для жінок і 25 років для чоловіків	Умови не змінюються

Обчислення пенсії за віком у перехідний період

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
Розрахунок при призначенні у 2017 році	Вартість одного року стажу – 1,35%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислена пенсія): за 3 останні роки (3764,4 грн.)	Вартість одного року стажу – 1,35%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислена пенсія): за 3 останні роки (3764,4 грн.)	У 2017 році зберігаються умови для призначення пенсії за віком
Розрахунок при призначенні у 2018 році	Вартість одного року стажу – 1,35%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислена пенсія): за 3 останні роки (3764,4 грн.)	Вартість одного року стажу – 1%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислена пенсія): за 2 останні роки (2016 і 2017 роки)	Змінюються умови для призначення пенсії за віком
Розрахунок при призначенні у 2019 році	Вартість одного року стажу – 1,35%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислена пенсія): за 3 останні роки (3764,4 грн.)	Вартість одного року стажу – 1%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку): за 3 останні роки	Змінюється вартість одного року стажу при розрахунку пенсії за віком

Порівняльний аналіз основних діючих норм пенсійного забезпечення та змін, що пропонуються за законопроектом № 6614 від 22 червня 2017 року

Вимоги до стажу як умови виходу на пенсію

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
Мінімальний вік виходу на пенсію за умови наявності необхідного стажу	У 60 років при 15–35 роках стажу – чоловіки. У 58–60 років у 2017 році при 15–30 роках стажу – жінки	У 60 років при стажі 25 років станом на 01.01.2018 р. у 58–60 років при стажі 25 років станом на 01.01.2018 р. Стаж щорічно збільшується на 12 міс. до досягнення 35 років у 2028 році	Зберігається пенсійний вік для чоловіків і жінок при підвищенні вимог до страхового стажу
Вік виходу на пенсію за умови наявності меншого стажу в діапазоні	У 60 років при 15–35 роках стажу – чоловіки. 58,5 років у 2018 році при 15–30 роках стажу – жінки	У 63 роки при стажі на 01.01.2018 р. від 15 до 25 років . У наступні роки цей стаж щорічно відповідно збільшується на 12 міс. до досягнення діапазону від 25 до 35 років у 2028 році	За відсутності необхідного стажу пенсія призначатиметься пізніше
Вік виходу на пенсію за умови наявності мінімального стажу	У 60 років при 15–35 роках стажу – чоловіки. 59 років у 2019 році при 15–30 роках стажу – жінки	У 65 років при стажі на 01.01.2019 р. 15 років, але менше 16 років. Цей мінімальний стаж щорічно збільшується на 12 місяців, тобто у 2020 р. необхідний стаж від 15 до 17 років; у 2021 р. – від 15 до 18 років і т. д.; у 2028 р. – відповідно від 15 до 25 років	За наявності мінімального стажу від 15 років, але меншої тривалості, ніж це необхідно для призначення пенсії у 63 роки, пенсія буде призначатись при досягненні 65 років, зокрема у 2028 році – при стажі від 15 до 25 років

Мінімальний розмір пенсії за віком

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
На рівні прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб	З дати призначення пенсії при стажі 30–35 років.	З дати призначення пенсії при стажі 30–35 років	Зберігаються умови для мінімальної пенсії за віком
На рівні 40% мінімальної заробітної плати	Не було передбачено	З 65 років та при стажі 30–35 років, починаючи з 01.01.2018 р.	Запроваджується додаткова гарантія, починаючи з 01.01.2018 р.
При відсутності повного стажу (30–35 років) – менший розмір	Пропорційно менший розмір пенсії, виходячи з прожиткового мінімуму	Пропорційно менший розмір пенсії, виходячи з прожиткового мінімуму. Для пенсій, призначених починаючи з 01.01.2018 р., – виплата з 65 років	Змінюються умови для пенсій, призначених починаючи з 01.01.2018 р.

Порівняльний аналіз основних діючих норм пенсійного забезпечення та змін, що пропонуються за законопроектом № 6614 від 22 червня 2017 року

Подальші індексація та перерахунок пенсії

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
Індексація відповідно до зростання індексу споживчих цін (відповідно до законодавства про індексацію грошових доходів населення)	100% зростання індексу споживчих цін (при перевищенні порогу 103%) для пенсії в межах прожиткового мінімуму	За умовами щорічного перерахунку пенсій	Змінюються умови індексації пенсій шляхом об'єднання з щорічним перерахунком
Перерахунок пенсій шляхом збільшення середньої зарплати, з якої обчислено пенсію	На коефіцієнт, що відповідає не менш як 20% зростання середньої зарплати, з якої сплачено страхові внески, порівняно з попереднім роком	На коефіцієнт, що відповідає 50% зростання індексу споживчих цін та 50% зростання середньої зарплати, з якої сплачено страхові внески, за 3 попередні роки. Розмір, дата та порядок перерахунку визначаються за рішенням КМУ у межах бюджету ПФУ. При відсутності дефіциту ПФУ – в межах 100% зростання середньої зарплати	Змінюються умови перерахунку пенсій. Одночасне використання індексу споживчих цін за попередній рік та зростання середньої заробітної плати за три попередні роки
Перерахунок пенсії через 2 роки після призначення пенсії	З урахуванням 24 місяців стажу та із заробітку, який врахований для обчислення пенсії	З урахуванням стажу та заробітної плати, набутих після призначення (попереднього перерахунку) пенсії – протягом 2 років з дня набрання чинності Законом. Щороку з 1 квітня – автоматичний перерахунок пенсії за найбільш вигідним варіантом без звернення особи	Змінюються умови подальшого перерахунку пенсії. Перехід до автоматичного перерахунку в бік збільшення

Перерахунок пенсій, призначених до 1 жовтня 2017 року, з урахуванням наведених складових

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
Вартість одного року стажу	1,35%	1%	Змінюється показник оцінки стажу при перерахунку пенсій
Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислено пенсію)	Заробіток, з якого обчислено пенсію (станом 2007 рік 1198 грн.)	Середня зарплата за останні 3 роки (2014–2016) у розмірі 3764,4 грн.	Для збільшення заробітної плати, з якої обчислено пенсію, застосовується та заробітна плата, з якої обчислюється новопризначені пенсії у 2017 році
Показник прожиткового мінімуму для непрацездатних громадян	Застосовується показник, чинний на момент перерахунку	Показник прожиткового мінімуму для непрацездатних громадян, встановлений на 01.12.2017 р., замість такого показника станом на 01.10.2017 р.	Прожитковий мінімум станом на 01.10.2017 р. – 1312 грн., а на 01.12.2017 р. – 1373 грн.

Порівняльний аналіз основних діючих норм пенсійного забезпечення та змін, що пропонуються за законопроектом № 6614 від 22 червня 2017 року

Інші зміни

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
«Купівля стажу»	Право на добровільну сплату внесків за попередні періоди без будь-яких обмежень періоду стажу в сумі мінімального страхового внеску за кожний місяць стажу	Право на добровільну сплату внесків за попередні періоди, але не більше 24 місяців; сплата за стаж у межах 12 місяців, – не менше подвійного розміру мінімального страхового внеску, а за стаж у межах від 13 до 24 місяців – не менше полуторного розміру мінімального внеску	Змінюються умови «купівлі» стажу
Виплата пенсій працюючим пенсіонерам	85% призначеної пенсії, але не менше 150% прожиткового мінімуму, встановленого для непрацездатних осіб	100% призначеної пенсії	Відновлюється виплата пенсій працюючим пенсіонерам у повному розмірі
Пенсії за вислугу років	Забезпечується право певних категорій осіб на пенсію за вислугу років	Право на пенсії за вислугу років скасовується (за певним виключенням); виплата призначених пенсій переноситься на державний бюджет	Змінюється підхід до дострокових пенсій за вислугу років; такі пенсії будуть сплачуватись за рахунок держбюджету
Пенсії на пільгових умовах	Забезпечується право певних категорій осіб на пенсію на пільгових умовах	Право на пенсії на пільгових умовах зберігається для скороченого переліку*	Змінюється підхід до дострокових пенсій; система пенсійного страхування звільняється від невластивих видатків
Спеціальні пенсії	Забезпечується право на пенсії для державних службовців, народних депутатів, прокурорів, помічників народних депутатів і т. д. на спеціальних умовах	Призначення пенсій на спеціальних умовах скасовується, за виключенням держслужбовців, які набули стажу на такий вид пенсії станом на 01.05.2016 року. Раніше призначені пенсії продовжують виплачуватись. Здійснюється автоматичний перерахунок пенсій на загальних підставах, якщо такий розмір пенсії (на загальних підставах) буде вищим	Здійснюються кроки до повної ліквідації пенсій, призначених на спеціальних умовах

Порівняльний аналіз основних діючих норм пенсійного забезпечення та змін, що пропонуються за законопроектом № 6614 від 22 червня 2017 року

* Скорочений перелік отримувачів пенсій на пільгових умовах:

- працівники, зайняті на роботах за Списком № 1;
- працівники, зайняті на роботах за Списком № 2;
- трактористи-машиністи – чоловіки, зайняті на підприємствах сільського господарства; трактористи-машиністи – жінки; доярки; робітниця текстильного виробництва; водії міського пасажирського транспорту та великогазових автомобілів на шкідливих виробництвах.

А також: матері, які виховали 5 дітей або інвалідів з дитинства; військові – учасники бойових дій; ліліпути та диспропорційні карлики; чорнобильці.

НОВІ ПЕНСІЇ – У ГРОШАХ ТА ТЕРМІНАХ

Нагальні зрушення

Осучаснення пенсій: з 1 жовтня 2017 року пенсії підвищать 5,6 млн. осіб завдяки осучасненню зарплатної бази, а загалом підвищення пенсій торкнеться 9 млн. осіб через збільшення мінімального прожиткового мінімуму та відповідне підвищення мінімальної пенсії.

Скасовується обмеження для працюючого пенсіонера – 85 % від розміру пенсії, але не менш 150 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Основні правила розрахунку розміру пенсій:

- **заробітна плата застрахованої особи;**
- **середня зарплата в Україні** за попередні 3 роки (2014–2016) у розмірі **3764,4** грн. (для 8,2 млн. осіб пенсію розраховано з показником зарплати 1198 грн. ще у 2007 р.);
- **тривалість страхового стажу**, протягом якого особа підлягала державному пенсійному страхуванню, якою або за яку сплачувався ЄСВ згідно із законодавством;
- **вартість одного року страхового стажу**, який зменшується з **1,35%** до **1%** у формулі визначення коефіцієнту страхового стажу.

Розмір мінімальної пенсії за віком встановлюється згідно з принципами, що наведені у таблиці «Мінімальний розмір пенсії за віком».

Поетапно (до 65 років) підвищується вік призначення державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію (тобто якщо страховий стаж буде менше 15 років).

Громадяни матимуть можливість **«докупити»** до 24 місяців страхового стажу в разі нестачі його для призначення страхової пенсії за віком у 60 років.

ЧОМУ ПЕНСІЙНА РЕФОРМА МАЄ ВІДБУТИСЬ

Основні засади пенсійної реформи – з точки зору інтересів нинішніх
та майбутніх пенсіонерів

Матеріал підготовлено Міністерством соціальної політики України
Липень 2017 р.